

Kuopion kaupunki
Kulttuurihistoriallinen museo
Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo

Asianro 1948/11.04.00/2024

05.03.2024

Ympäristöministeriö
PL 35, Aleksanterinkatu 7
00023 VALTIONEUVOSTO

VN34558/2023

Viite: lausuntopyyntö 16.2.2024

Ympäristöministeriö, luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Ympäristöministeriö pyytää Pohjois-Savon alueellisen vastuumuseon (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta. Lausuntopalvelun sijaan, museo toimittaa lausunnon hyväksyttynä ja allekirjoitettuna Ympäristöministeriön kirjaamoon.

Eduskunta hyväksyi rakentamislain 1.3.2023, ja lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Hallitusohjelmassa kuitenkin linjataan, että vuonna 2023 säädettyä ja voimaan tulevaa rakentamislakia korjataan niin kutsutun korjaussarjan muodossa. Korjaussarjan tavoitteena muun muassa keventää hallinnollista taakkaa sekä vähentää byrokratiaa.

Yleistä

Yksi korjaussarjan tavoitteista liittyy rakentamislupahakemuksen käsittelyyn – tavoitteena on määrittää rakennushankkeelle eräänlainen käsittelyaikatakuu, jonka puitteissa lupapäätös on valmistuttava. Asiantuntijanäkökulmasta arvioituna tavoite ei lisää vastuullista päätöksentekoa. Kestävä päätöksenteko perustuu aina riittävään tietopohjaan. Maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvällä päätöksenteolla on yleisesti ottaen pitkäaikaisia vaikutuksia. Määrän sijaan päätöksenteossa on keskityttävä laatuun.

Aikataulullisten raamien sijaan kestäväälle päätöksenteolle on luotava riittävät ja kehittämisen mahdollistavat resurssit myös tulevaisuudessa.

Purkamisluvan edellytyksistä

Kulttuuriympäristötyön kannalta merkittävät muutokset esitellään esitysluonnoksen §:ssä 56 (Purkamisluvan edellytykset). Kulttuuriympäristöasiantuntija pitää esitettyä vahingollisena kehityksenä, ja

että pykälä toteutuessaan lisää tulkinnanvaraisuutta sekä päätöksenteon epätasapuolistumista. Esitetyn §:n 56 sisältö on monitulkintainen eikä se voimaantullessa edistäisi kulttuuriympäristöasiantuntijan näkemyksen mukaan kestävän kehityksen toteutumista.

Harkinnassa olisi otettava huomioon, että rakennettu ympäristö on kehittynyt usein vuosikymmenien tai -satojen aikana. Käyttöarvoa on usein vaikea määrittää hetkessä objektiivisesti, sillä rakennusperintö siirtyy yleensä sukupolvelta toiselle. Toinen objektiivisuutta vaativa arvioinnin osa liittyy rakennuksien kuntoon. Huonokuntoisuutta on vaikea todentaa niin, ettäkö siihen ei liittyisi tarkoituksenhakuisuutta.

Pykälässä 56 esitellään ne reunaehdot, joiden puitteissa purkamislupa voidaan myöntää. Luonnosesityksessä esitellään reunaehdot purkamisluvulle myös siinä tapauksessa, että kohderakennus on suojeltu asemakaavassa. Pykälästä ei tosin selviä, kuinka monen mainitun myöntämisedellytyksen tulee täytyä, jotta purkamislupa voidaan myöntää.

Myöntämisedellytyksissä esitetään kunnanvaltuuston päätettäväksi mahdollisuutta purkaa myös asemakaavassa suojeltu rakennus, mikäli se on (1) kunnan omistuksessa, (5) eikä valtakunnallisesti merkittävä. Kulttuuriperintöalan näkökulmasta esitetty pykälä edistää kulttuuriympäristöarvojen turmeltumista, vääristää maankäytön suunnittelua sekä lisää byrokratiaa. Sen sijaan, että kunnille myönnettäisiin erityisoikeus purkamiskäytäntöihin, olisi kuntien paremmin toimittava esimerkillisenä maankäyttäjänä ja suunnittelijana kuntalaisille.

Valitusoikeudesta

Luonnosesityksessä museoviranomaisen valitusoikeutta heikennetään tietoisesti. Pykälät, joissa valituskäytännöistä säädetään (179§, 181§ ja 182§) kaventavat vaikuttamismahdollisuuksia viranomaistyön näkökulmasta katsottuna, ja paikallisesti merkittävien kohteiden osalta valitusoikeus rajataan hyvin suppeaksi. Alueellinen vastuumuseo esittää huolensa luonnosesityksen kehityssuunnasta.

Lausuntoaineiston kappaleessa 4.2.3 arvioidaan vaikutuksia viranomaisten toimintaa, ja sen ensimmäisessä kohdassa arvioidaan vaikutuksia suhteessa museoviranomaisten toimintaan lyhyesti seuraavanlaisesti:

“Museoviranomaisten toiminta vaikeutuisi valitusoikeuden poistamisen myötä”.

Kuopion kaupunki
Kulttuurihistoriallinen museo
Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo

05.03.2024

Asianro 1948/11.04.00/2024

Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo jää pohtimaan, onko näin lyhyt ja toteava arviointi riittävä kuvaamaan vaikutusta suhteessa asiantuntijatyöhön. Tarpeellista olisi arvioida myös sitä millaisia vaikutuksia luonnosesityksellä on kulttuuriympäristöön.

Helka Väisänen
museonjohtaja

Mikko Paalanen
intendentti

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Kuopion kaupungin asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Tiedoksi

Ympäristöministeriö
Museovirasto